

Lembeekse Bossen: herfstkleuren spotten tussen bos en bosrand

(foto: Ludo Goossens)

Een klassieke herfstwandeling, waarom niet? Vanaf een bosrand zie je vaak beter de herfstkleuren van het bos, dus tijdens deze wandeling zie je de bossen ook eens vanaf de buitenkant. Misschien trakteert de natuur je op een extraatje 's morgens vroeg of bij valavond, want dan vertoeven reeën graag aan de bosrand.

Start

Parkeren: parking Lembeekse Bossen, Tragelstraat, Lembeke

Afstand: 9 kilometer

Bewegwijzering: volgt grotendeels de wandelknooppunten, maar hou het kaartje bij de hand of download de gps-tracks op www.npmeetjesland.be/fietsenwandel

De Lembeekse Bossen liggen op de dekzandrug die van Oedelem tot Stekene loopt. Deze zandrug ontstond tijdens de laatste ijstijd, ongeveer 10.000 jaar geleden, en ligt ongeveer 9 meter hoger dan de zeespiegel. Dat verklaart waarom je je soms in een duinenbos waant. De zandrug is trouwens vrij smal, want het Bellebargiebos (zie 3) ligt al een stuk lager en is dus een stuk vochtiger. Het is dan ook een ander soort bos met andere plantensoorten.

De naaldbomen in de Lembeekse Bossen zijn aangeplant in de 19de eeuw, met als bedoeling om de mijnen te stutten. Dennenhout heeft namelijk de eigenschap om te beginnen kraken als een wand het begeeft. Dat was meteen een waarschuwing voor de mijnwerkers om een schacht te verlaten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de bomen dan weer als staken in de poldergrond en op het strand gezet, om te vermijden dat de vijand er zou landen. Na de oorlog werd het bos opnieuw aangeplant met Amerikaanse eik, grove en Corsicaanse den. De natuurwaarde van deze uitheemse bomen is niet zo groot. Naaldbomen verliezen trouwens wel hun naalden, maar anders dan bij loofbomen vallen ze niet allemaal tegelijk af. Daarom blijft een naaldbos altijd groen.

Naaldbomen zijn beter aangepast aan extreme omstandigheden zoals hitte en kou, onder meer omdat hun naalden weinig vocht verliezen. Niet voor niets zijn naaldbomen de laatste overlevers op de boomgrens in de bergen of in het hoge noorden.

Een groot deel van de Lembeekse Bossen is in handen van de Vlaamse Waterweg, andere delen zijn privé-eigendom. De openbare delen worden sinds een tiental jaar geleidelijk omgevormd naar inheemse loofbomen en struiken om de biodiversiteit te verhogen. Op de open plekken zie je struikhei verschijnen, een plant die in de nazomer prachtig paars bloeit.

De aangeplante naaldbomen worden stilaan omgevormd naar inheems loofhout
(foto: Andy Van Kerckvoorde)

Het Bellebargiebos ligt een stuk lager en is dus natter dan de Lembeekse Bossen (foto: Ludo Goossens)

1 De belle en het bos

Vanaf dit punt heb je een mooi uitzicht op zowel de Lembeekse Bossen (achter je) als op het Bellebargiebos (rechts). Misschien zie je het verschil tussen de groener blijvende naaldbomen in de Lembeekse Bossen en de herfstkleuren van de loofbomen in het Bellebargiebos? Bosranden zijn interessante plekken voor dieren en planten. In de bosrand, waar ze snel in het bos kunnen vluchten, komen reeën aan malse planten knabbelen. Planten en vlinders profiteren van de zonnige, open plekken terwijl ze ook de koelte uit de vochtige bosrand meepikken.

De Burggravenstroom loopt hier onder de weg door en doorsnijdt het Bellebargiebos. Deze waterloop vormt de grens tussen Lembeke en Waarschoot. De Burggravenstroom werd eind de 15de eeuw gegraven en diende onder meer om hout uit de bossen naar Gent te vervoeren. De aankomst van de platte schuiten (bargieën), die beer meebrachten vanuit Gent, werd met belgerinkel (belle) aangekondigd. Bellebargie dus. Nu dient de Burggravenstroom om oppervlaktewater op te vangen richting het spaarbekken van Kluizen. De waterstand wordt momenteel echter vrij laag gehouden omwille van de landbouwpercelen in de buurt, wat dan weer ten koste gaat van de grondwaterstand in het Bellebargiebos en op termijn kan leiden tot verdroging.

2 Schudden en beven

De Bevende Hazelaar, wie kent hem niet... Van een hazelaar is echter geen spoor te bekennen, maar is een linde ook goed? De oorspronkelijke boom (ook een linde) sneuvelde in 2005, na een lange doodsstrijd. De bijhorende legende lees je op het infobordje naast de boom.

3 Bos van bakkers en paddenstoelenkijkers

Hier duik je het Bellebargiebos in. Een andere benaming voor dit bos is 'Kwadenbos' of 'Bakkersbossen' (omdat bakkers hier hun brandhout haalden). Het bos heeft een onafgebroken voorgeschiedenis als bos en is daarom een zogenaamd 'oud-bos'. Dit eeuwenoude eiken-beukenbos was tot het begin van de 19de eeuw eigendom van een kloostergemeenschap. Typisch in dit bos was het hakhoutbeheer van middelhout: naast het behoud van enkele grote bomen, werden hakhoutbomen om de acht tot tien jaar kort gezet tegen de grond (een soort lage knotboom dus). Het opschietende hout was perfect voor het stoken van bakovens, de grote bomen leverden dan weer mooie, rechte stammen voor gebouwen en meubels. Let eens op de rabatten, gelijkaardig aan die in Het Leen en het Drongengoed. Deze ophogingen werden afgewisseld door greppels, zodat men bomen op de hoge, drogere stukken kon aanplanten. De rabatten zouden dateren uit de 15de eeuw. Na de Tweede Wereldoorlog stapte men over op hooghoutbeheer, waardoor het bos zijn huidige uitzicht kreeg.

En er valt nóg heel wat te vertellen over het Bellebargiebos. Het is sinds 2005 'bosreservaat', een speciaal beschermingsstatuut in het kader van het bosdecreet. Geen enkel ander Meetjeslands bos heeft deze status. Een bosreservaat heeft een grote ecologische waarde. De soortensamenstelling van boom-, struik- en kruidlaag is zeer volledig en representatief voor het natuurlijke bostype. In het bos staan meer dan 200 dikke zomereiken met een stamomtrek van meer dan 2,5 meter.

De Lembeekse Bossen liggen op een 10.000 jaar oude dekzandrug (foto: Ludo Goossens)

In een bosreservaat is het aantal toegankelijke paden beperkt en wordt geen hout weggehaald: alles kan blijven liggen voor de natuur. Het bos is eigendom van de Vlaamse overheid en wordt beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos. Omdat het bos vochtiger is dan de Lembeekse Bossen en heel wat oude bomen heeft, is het een paradijs voor paddenstoelen. In maart en april kan je hier dan weer genieten van een wit tapijt van bosanemonen, een typische voorjaarsbloei.

4 Twee geliefden

Aan je rechterkant zie je een bijzonder tafereel: twee verschillende soorten bomen zijn met elkaar vervlochten. Het ziet eruit als twee geliefden, maar wellicht is de realiteit rauwer: twee bomen vechten om een plek naar het licht. Want om aan fotosynthese te kunnen doen, waarbij ze koolstofdioxide en water omzetten in glucose en zuurstof, hebben bomen veel licht nodig.

Over het leven van bomen is nog niet alles gezegd. Mogelijk helpen deze twee bomen elkaar toch via hun wortelstelsel. Alle bomen in het bos (en wellicht zelfs ter wereld) zijn met elkaar verbonden via het zogenaamde 'Wood Wide Web', waarbij de microscopisch kleine schimmeldraden tussen de wortelstelsels een essentiële rol spelen als 'bedrading'. Ondergronds communiceren bomen met elkaar, wisselen ze voedingsstoffen uit en werken ze samen met ontelbare organismen om de bodem gezond te houden. Ouderbomen helpen zelfs hun kinderen door hen suikers te sturen via hun wortels, want die jonge boompjes leven in de schaduw van hun ouders en kunnen dus nog niet voldoende aan fotosynthese doen.

5 De antieke weg

Hier wandel je op de Antwerpse Heirweg. Deze weg dateert uit de Romeinse tijd en werd aangelegd als verbinding tussen Brugge en Antwerpen (die toen nog nederzettingen waren met een andere naam). Vondsten van silex in de buurt wijzen er trouwens op dat in onze regio 7.000 jaar geleden al (nomadische) bewoning moet geweest zijn. In de middeleeuwen was het gebied een 'wastine', een mix van onder meer heide, grasland en bos. De zandgronden waren immers niet vruchtbaar genoeg om aan landbouw te doen.

Het Bellebargiebos is gekend omwille van de paddenstoelenrijkdom (foto: Ludo Goossens)

Gaea Rysselaere
Met dank aan Fons Standaert en Paul Vandenbossche